

Konferencijos

Švietimas šiandien: teorijos ir praktikos

Lilija Duoblienė

Tradiciškai pavasaris – sunkus akademinio gyvenimo metas. Visi metų darbai užgriūva pečius didžiausiu intensyvumu. Konferencijos, bakalauro, magistro darbai, artėjantys studentų atsiskaitymai ir kita. Sukantis tokiaje verpete natūrali įvykių eilėje ir *VU organizuota konferencija* „Lietuvos švietimas šiandien: teorijos ir praktikos“, sumanyta kaip įvairių disciplinų dialogas opia, visus mokymo lygius (pagrindinį, vidurinį, aukštąjį, universitetinį, neformalųjį) liečiančia tema. Kokios švietimo naujovės? Kas pasikeitė įgyvendinant švietimo reformą? Į ką dabar orientuojasi universitetai? Ką nauja mokyklai gali pasiūlyti filosofai? Kokios naujos švietimo europinės tendencijos? Kaip suprantamos vertybės ir jų ugdymas? Atrodo, gana platu, neišsemiamą. Tai – iššūkiai, kurių negalima nutylėti, o kita vertus, nežinia, kaip reikėtų į juos atsilipti. Kitaip tariant, Lietuvos švietimas atsidūrė neaiškioje situacijoje, kuriai reikia rimtos diagnozės ir perspektyvų.

Konferenciją pradėjo VU Filosofijos fakulteto dekanas K. Dubnikas, sveikinamąjį žodį tarė prorektorė B. Pociūtė. Pirmasis pranešėjas filosofas A. Šliogeris, mielai sutikęs pasidalyti mintimis apie švietimą, stebėjosi informacijos garbinimo manija, ekspertų monopolija ir teigė esant pamirštą kasdienę patirtį. T. Sođeika, pasinaudodamas antiklos tekstais, inter-

pretavo mokytoją Sokratą. Tik dabar jis – formuotojas, suteikiantis asmeniui formą arba ją įkūnijantis informuotojas, o tai visiškai priešinga šiandienio mokytojo-informatoriaus sampratai. L. Duoblienė kalbėjo apie ugdymo filosofijos mirtį ir reanimaciją: įrodinėjo, kad jos dar vis reikia. Prorektorė B. Pociūtė dalijosi mintimis apie Bolonijos deklaraciją, jos įgyvendinimo perspektyvas. O kaip mes – lietuviai – atrodome toje perspektyvoje? – svarstė ji. VPU prorektorius R. Želvys, dešimtmetį buvęs VU Edukologijos katedros vedėju, savo pranešime kritiškai vertino tai, kad šiandien sąlygas ir mokymosi kokybę universitete diktuoja mokantys už mokslą studentai. Nuo jų, esą, visi dėstytojai priklausomi, ir, pasak pranešėjo, niekur nedingsime, kitaip neišgyvensime. Taigi, nesistebėkime, kad ir studentų, ir mūsų mokslinis lygis krenta. Žodžiu, esame veikiami sovietmečio relikto ir dar, matyt, negreit pavyks iš to išsivaduoti. Kiek ramesnės, išlaikyto, bet ne mažiau aktualios T. Bulajevos mintys apie suaugusiųjų švietimo strategiją ES ir Lietuvoje, vėl buvo pakeistos į kovą su švietimo malūnais pasirengusių vyrų: A. Poviliūnas ir B. Gruževskis išsakė itin nepatrauklias švietimo politikams įžvalgas. Auditoriją užvaldė pranešėjų drąsa kalbėti labai tiesiai ir be jokių populistinių sūkių. A. Poviliūnas parodė, kaip kaimo bendruomenė, ją motyva-

vus, bunda iš „letargo“, priklausomybių ir ima kurti, atnaujinti savo gyvenamąją erdvę. B. Gruževskis aptarė studentų rengimo ir išdarbinimo problemas. Profesinių nesėkmių užuomazgos – dar mokykloje, aštuntoje klasėje. Tai ko gi norime iš studentų! Užvirė diskusija. Studentai studijuoja ne tuos dalykus, kuriuos norėjo, o tuos, kurie atliko pagal jų pateiktą sąrašą, – aiškino pranešėjas. Apie specialistus tuomet geriau kalbėti tik gerai arba nieko, – piršosi mintis klausytojams. Juk patys kalti. Įtampų karštis amfiteatrinėje auditorijoje klausytojus užklupo staiga ir vertė aktyviai dalyvauti diskusijose. Tekstus lydėjo pikantiškiausi žodžiai, neįprasti edukologų auditorijai. Gal ir ne vienas pagalvojo: o ką klausantys studentai pamans? Stebėkis nesistebėjęs, bet gal geriau taip, nei kaip visuomet: išlaikytai, pritariant tam, kas vyksta. O čia – jokio pataikavimo auditorijos skoniui. Deja, kviestųjų Švietimo ir mokslo ministerijos atstovų – nė vieno. Kaip nuspėdami neatvyko. Nebūtų lengva klausytis tokių argumentų.

Pietūs kiek sustabdė akademinį diskusijų šėlsmą. Popietinė sesija buvo skirta švietimo tendencijoms integruojantis į ES. Pristatyta Darna vystymosi koncepcija (L. Galkutė), Europinio identiteto ir anglų kalbos sąsajos (R. V. Idzelis), Švietimo institucijų misija užtikrinant socialinę sanglaudą (I. Zaleckienė). Kita – paskutinioji sesija buvo skirta ugdymui bendrojo lavinimo mokykloje ir pasirodė tauriausia, orientuojanti į dvasingumą, vertybes, psichinę mokinių ir mokytojų darną. S. Valatkienė atskleidė visuminio ugdymo istorinį aspektą, V. Aramavičiūtė – aptarė dvasinio ugdymo galimybes, ją pratęsė E. Martišauskie-

nė, pristachiusi paauglių vertybių internalizacijos ypatumus. Kiek aštriau ir problemiščiau apie įtampų laukus kalbėjo V. Targamadžė, o intriga visus uždegė L. Bulotaitė, iškeldama mokytojų psichinės būklės problemą. Tačiau suintrigavusi pagailėjo klausytojų laiko ir paliko juos kažkur pusiaukelėje, privertusi spėlioti apie neišsakytą iki galo pranešimo turinį. J. Buzaitytė-Kašalynienė bandė išaiškinti socialinio palikimo ir sėkmės mokykloje ypatumus, o paskutinė pranešėja I. Stonkuvienė aptarė tradicijos vietą šiuolaikiniame gyvenime ir ugdyme.

Tiesą sakant, visos įžvalgos įdomios, bet popietinėms diskusijoms neliko laiko, o ir šiaip visi ištikimi klausytojai pasijuto gerokai „perinformuoti“. Suteikta per daug informacijos, o tai, prisimenant konferencijos pradžią, pasak Šliogerio, – blogai, anot Sodeikos – netinkama, nes reikia formuoti, o ne informuoti, o, anot..., ir taip galime tęsti konferencijos aptartį jau nauju aspektu, pasinaudodami visai „šviežiais“ išgirstais tektais.

Norėtuši paklausti konferencijos rengėjų – kodėl tiek daug pranešimų per vieną dieną? Ar verta? Išties gal kitą kartą rengėjai surengtų apskritąjį stalą arba organizuotų kelių dienų konferenciją. Akivaizdu, kad pasisakančių yra ir jie turi ką pasakyti, o dar svarbiau – vertėtų įsiklausyti. Taigi edukologų organizuota konferencija VU, tikėkimės, taps kasmetine ir nepraras to užtaiso, kuris buvo toks patrauklus šioje konferencijoje. Gaila, kad konferencijoje nedalyvavo profesorius L. Jovaiša, daugiausiai nuveikęs VU Edukologijos katedros labui, kadaise čia organizuodavęs respublikines ir tarptautines konferencijas. Turbūt rengėjams nebūtų gėda – jie patys reflektavo konferenciją.